

Dendrobium nobile - Jalopuikkokämmekkä

LOKAKUU 2008

© Teksti Oili Pentinsaari, kuva Matti Hulkkonen

Alkuperä

Himalajan rinteillä, Myanmarissa, Nepalissa, Kiinassa, Vietnamissa ja Thaimaassa luontaisesti kasvava jalopuikkokämmekkä, *Dendrobium nobile*, on yksi kaikkien aikojen suosituimmista *Dendrobium*-suvun lajeista. Se kasvaa suurikokoisena epifyytinä useimmiten lehtensä talveksi pudottavissa puissa 200–2000 metrin korkeudella merenpinnan tasolta.

Kuvaus

Jalopuikkokämmekän jopa noin 60 cm:n pituisiksi kasvavat versot ovat kasvun alkuvaiheessa pystyt, mutta alkavat myöhemmin riippua. Jaokkeiset varsimukulat ovat paksut, läpimitaltaan noin parisenttiset. Nivelten kohdalle yksittäin kasvavat lehdet ovat 7–10 cm pitkät, ja ne lakastuvat tavallisesti seuraavana vuonna. Miedosti tuoksuvat kukat ovat kooltaan noin 6–8 cm, ja niitä avautuu nivelten kohdalle kasvavaan lyhyeen kukkaversoon 2–4 kappaletta. Kukat kestävät 3–6 viikkoa, ja luontainen kukinta-aika osuu myöhäistalveen tai kevääseen. *Dendrobium nobilea* tavataan luonnossa useita toisistaan hieman poikkeavia muotoja, joita ei nykyään enää pidetä omina variaatioina. Näistä yksi on puhtaan valkoinen, vain sen huulessa on hiukan kellanvihreää.

Kasvatus

Jalopuikkokämmekän sanotaan olevan helppo kasvatettava – kunhan sen kasvurytmin vaatimat olosuhteet osataan ottaa huomioon.

Keväällä kukinnan jälkeen kasvin on saatava mahdollisimman paljon valoa, yhtä paljon kuin *Vandojen*. Tällöin lehtien väri muuttuu hiukan kellanvihreäksi. Kevät on luonnossa lämpimin aika: päivällä n. 30 astetta, öisin 12–19 astetta.

Kesällä valo yhdistettynä lämpöön (päivisin 26–28 astetta, öisin n. 18 astetta) sekä runsaaseen kasteluun, tyypipitoiseen lannoitteeseen ja noin 80 %:n suhteelliseen ilmankosteuteen saa uudet versot kasvuun. Lannoitus tyypipitoisella lannoitteella on eduksi aktiivisen kasvun aikana keväästä keskikesään, mutta kun verson latvaan tuleva lehti on valmis, siirrytään antamaan fosforipitoista lannoitetta. Mikäli varsimukula vain jatkaa kasvuaan, voi ylimmän lehden nypätä pois, jolloin kasvu pysähtyy. Tässä vaiheessa kasvi siirretään viileään, 10–15 asteeseen noin kuukauden ajaksi. Tänä aikana sitä ei myöskään kastella. Sen jälkeen jalopuikkokämmekkää tulisi pitää valoisassa ja vain niukasti kasteltuna. Ilman suhteellisen kosteuden tulisi kuitenkin olla noin 60 %. Noin kolmen kuukauden ajan tulisi lämpötilan olla päivisin 24–28 ja öisin 8–9 astetta.

Jos kaikki on osunut kohdalleen, kukintovarsi kasvaa jokaiseen niveleen. Jos kukinnan sijaan kasvaakin keikejä, on lannoitettu liikaa. Mikäli versot kasvavat ohuiksi eivätkä tunnu valmistuvan, valoa ei ollut tarpeeksi ja ehkä valoon suhteutettuna lannoitemäärä on ollut liian suuri.

Dendrobium nobile on risteytetty hyvin monien sukunsa lajien kanssa. Keltaisia risteymiä on saatu, kun se on

risteytetty *D. heterocarpum* (syn. *aureum*) kanssa. Muita mainittavia risteytyskumppaneita ovat olleet *D. signatum* ja *D. regium*. Japanilaisten suosimat pienikokoiset risteymät on saatu aikaan Japanissa kasvavan *D. moniliformen* kanssa; tällainen on mm. meilläkin suosittu *D. Cassiope*. Risteymien laaja värikirjo on saatu aikaan käyttämällä hyväksi *D. nobilen* eri värimuotoja.

Kuten orkidearisteymät yleensä, myös jalopuikkokämmekän risteymät sopeutuvat luonnonlajeja helpommin kasvuoloihimme, ja ne kasvavat ja kukkivat, vaikka eivät saisikaan luonnonlajin vaatimia kasvuoloja.

Lähteet

Baker, M. L., Baker C. O. 1996: Orchid Species Culture, Dendrobium. Timber Press.

Lavarack, Harris, Stocker 2006: Dendrobium and its relatives, Timber Press, Portland, Oregon, USA
